

чного предмета мають створити усі можливості для того, щоб своєчасно допомогти учням у їх самовизначенні.

Наступним аспектом проблеми є такий: як оцінювати дослідницькі роботи учнів із вибіркового предмета? Ці завдання не можна назвати творчими, адже учень нічого тут нового не створює. Однак сам він вважає свою індивідуальну роботу дуже значимим навчальним досягненням. Тому, звичайно, претендує на найвищу оцінку, а якщо її не отримує — сприймає це як особисту образу, що стає причиною міжособистісного конфлікту з учителем та розчарування в подальшому вивченні предмета. «Несправедлива» оцінка стає тягарем на довгі роки. Цікавим є також феномен — дослідницькі індивідуальні роботи з більшим захопленням виконують так звані «складні» учні, яким не хочеться бути «як усі».

Для вирішення цієї проблеми, з урахуванням нормативних вимог до оцінювання результатів навчання досягнень учнів, пропонується на початку вивчення предмета за вибором склади перелік-рейтинг завдань за складністю, що відповідає півням навчальних досягнень та критеріям оцінювання успішності з предмета. А при виконанні індивідуальних робіт більшою мірою використовувати самооцінку учнів. У тому разі, якщо робота дійсно цікава для всіх учасників групи, доцільно організувати проведення одного з активних методів — дискусії або сюжетно-рольової гри, і надати можливість іншим учням також взяти участь у дослідженні та спробувати «професійну роль».

Ієрусалімова І. О., канд. юрид. наук, доц.
кафедри теорії та історії держави і права

ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ПРИ ВИВЧЕННІ КУРСУ З «ІСТОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА УКРАЇНИ» В КОНТЕКСТІ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Найбільш емним показником розвитку інституту освіти є виховання, викладання, вчення. Доля усіх структурних перетворень вищої школи прямо визначалась тим, наскільки освітні і виховні процедури відповідали потребам всього суспільства і окремої особистості.

Сьогодні, однією зі стійких закономірностей характерною для сфери освіти і вищої освіти в цілому є індивідуалізація навчання і

праці студента. Це досягається за рахунок збільшення числа факультативних і елективних курсів, розповсюдження індивідуальних планів, врахування індивідуальних психофізіологічних особливостей студентів при виборі форм і методів навчання. Індивідуалізація навчання передбачає також значне збільшення об'єму самостійної роботи за рахунок зменшення часу, що відводиться на аудиторні заняття.

Основною формою оволодіння навчальним матеріалом у вільний від обов'язкових аудиторних занять час є самостійна робота студента (СРС).

Питання щодо самостійної роботи студента набувають особливого значення при впровадженні принципів Болонської декларації. Перехід на систему кредитування вимагає значного розширення об'єму СРС та її істотну реконструкцію. З боку викладача необхідна свого роду інвентаризація змісту самостійної роботи з розгорнутими рекомендаціями по кожному з її видів.

Відповідно, мова йде про необхідність нормативного упорядкування самостійної роботи студентів.

Зміст СРС визначається навчальною програмою конкретної дисципліни, методичними матеріалами, завданнями та рекомендаціями.

Комплексне методичне забезпечення навчальної дисципліни є основною складовою реалізації кредитно-модульного навчання.

Для досягнення цієї мети може бути використаний інтерактивний методичний комплекс навчальної дисципліни.

Структура сучасного інтерактивного комплексу навчально-методичного забезпечення дисципліни «Історія держави і права України», на наш погляд, повинна містити такі основні елементи:

- робочу програму курсу;
- календарно-тематичний план лекційних, семінарських і практичних занять;
- модулі перевірки знань;
- індивідуальні завдання;
- перелік основних термінів, значення яких повинен засвоїти студент під час вивчення курсу;
- завдання для контрольних робіт із необхідною кількістю їх варіантності;
- опорний конспект лекцій з курсу;
- словник термінів (глосарій);
- методичні рекомендації до самостійного вивчення курсу;
- збірник задач і завдань до практичних занять з дисципліни;
- хрестоматію;

- список рекомендованої літератури;
- тести для самоконтролю;
- питання для самоконтролю по кожній темі;
- перелік тем рефератів з проблемних питань;
- орієнтовні питання для підготовки до іспиту;
- карту самостійної роботи студента;
- бібліотечні і Інтернет-ресурси;
- електронні підручники та посібники;
- графічні матеріали;
- фонд законодавчих документів.

Одним з важливих складових компонентів кредитно-модульної системи організації навчального процесу є систематичний контроль знань студентів. Тому, самостійна робота студентів повинна бути конкретною, підлягати перевірці, захисту й оцінюванню.

*Ковальчук Г. О., канд. пед. наук, доцент
кафедри педагогіки та психології*

ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ СТУДЕНТІВ ДО САМООРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ

«Вища освіта *забезпечує* фундаментальну наукову, професійну та практичну підготовку, здобуття громадянами освітньо-кваліфікаційних рівнів відповідно до їх покликань, інтересів і здібностей...» (ч. 1 ст. 42 Закону України № 1060-12 «Про освіту»).

Важливим аспектом формування професійної компетентності є виявлення мотиваційних диспозицій студентів, що самі по собі мають здатність каталізувати самоорганізацію та цілеспрямоване структурування навчальної діяльності та моделей поведінки. Першим кроком у цій роботі ми використовуємо аналіз цільових установок студентів у процесі навчання.

У контексті забезпечення якості результатів навчання, технологічний інтерес для викладача представляють питання існування залежності між індикаторами власних цілей навчання студента, його навчальних зусиль та результатів у процесі навчальної діяльності.

Для дослідження питання важливо виявити домінуючі установки студента на вибір напрямку вищої освіти та передумови, що цьому сприяли. Такі лонгітюдні педагогічні дослідження в рамках предмета «Методика викладання економіки» для студентів